fahs

Medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund

NUMMER 2 April 2009 23. ÅRGANG

Nyt fra bestyrelsen

Den 28. marts afviklede Frederiksborg Amts Historiske Samfund sin generalforsamling. Beretning og regnskab kan ses på foreningens hjemmeside www.fahs.dk.

På valg til bestyrelsen var Anders Alsløv, Peter Kalko, Margrethe Krogh og Eva Stennicke og de blev alle genvalgt. Kirsten Baunegaard blev genvalgt som suppleant.

Efterfølgende har bestyrelsen konstitueret sig således: Formand: Eva Stennicke, Næstformand: Peter Kalko, Kasserer: Anders Alsløv, Sekretær: Margrethe Krogh, Turansvarlig: Torben Bill-Jessen, Red. af FAHS bladet: Eva Stennicke, Menigt medlem: Rolf Kjær-Hansen, Suppleant: Kirsten Baunegaard.

Medlemmer (som har betalt kontingentet for 2009) bør nu have modtaget bøgerne om Gribskov. På bestyrelsens vegne vil jeg takke alle, som har hjulpet med at dele bøgerne ud her i Nordsjælland. Foreningen har sparet mange penge (til orientering skal Post Danmark have 75 kr. for en pakke med Gribskov bøgerne) - så 1000 tak.

Som det fremgår af bagsiden af bladet går forårsturen til Den Økologiske Landsby i Torup. Som nævnt i beretningen, udkommer årbogen i 2010 under det fælles tema "Bygningskultur i 1900-tallet i Frederiksborg Amt". En af bidragyderne til årbogen er Leif Hierwagen, som også vil være guide lørdag den 23. maj.

2010-årbogen vil desuden indeholde artikler bl.a. om "Bedre Byggeskik-huse i Nordsjælland belyst gennem illustrationer af J.L.Ridter", om "Plan og byggeri i nordsjællandske provinsbyer" og om "Selvbyggerhuse og selvbyggerkultur i 1960'erne i Hillerød".

Domkirken i Helsingør Stift, Skt. Olai Kirke kan fejre sit 450 års jubilæum den 29. maj 2009. Som redaktør af FAHS bladet synes jeg, at det var en god anledning til at bede Torben Bill-Jessen om at skrive en artikel. Torben ved utroligt meget om Skt. Olai Kirke. Han har arbejdet der, deltaget da man restaurerede kirken ved år 2000 skiftet, gennemgået kirkebøger, begravelsesprotokoller og regnskaber og er nu om stunder kirkeværge. Jeg håber at I finder artiklen interessant og måske læser noget I ikke vidste i forvejen.

På bestyrelsens vegne
Eva Stennicke

FAHS
Medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund
Eva Stennicke (ansvh.)
Tryk: FOA
Tilrettelæggelse og layout: Eva Stennicke

FAHS udkommer 4 gange om året, i februar, april, august og november.
Artikler sendes til redaktøren, se adressen nedenfor.

Bestyrelsen i Frederiksborg Amts Historiske Samfund
Eva Stennicke (formand)
Peter Kalko (næstformand)
Anders Alsløv (kasserer)
Torben Bill-Jessen (ture og foredrag)
Margrethe Krogh Sørensen (sekretær)
Rolf Kjær-Hansen
Kirsten Baunegaard (suppl)

Kontakt til foreningen:
Eva Stennicke
E-mail:
eva.stennicke@mail.dk
Tlf.: 49 28 36 22
Adresse:
Frederiksborg Amts Historiske Samfund
v/ Eva Stennicke
c/o Helsingør Kommunes Biblioteker
Marienlyst Alle 4
3000 Helsingør

På **www.fahs.dk** finder man opdaterede oplysninger om udflugter og foredrag. Desuden registeret til årbøgerne 1906-2000 samt en oversigt over de ældre årbøger, som foreningen stadig har til salg.

Helsingørs Skt. Olai Kirke i 450 år

af kirkeværge Torben Bill-Jessen

Den opmærksomme gæst der besøger Helsingør Domkirke, vil bemærke, at der over altertavlen på østvæggen er malet en kongekrone og årstallet 1559. Derunder kan læses en latins indskrift: UNICA SPES MEA CHRISTUS (Kristus er mit eneste håb) hvilket var Christian III's valgsprog. Den 2. linie er det ikke lykkedes at tyde. Men på den 3. linie står: 29. MAY. Vi er så heldige, at Skt. Olai Kirkes regnskaber er bevarede fra 1557 til i dag. Ved at gå regnskaberne efter kan udredes, at hvælvene blev færdige den 27. maj 1559, for her får murer, kalkslagere og andet arbejdsfolk, som har gjort "huælingen ffærig" penge til at gå til badskær. Den 30. maj får Jørgen Maler fra Landskrona 6 mark for de våben, han malede i kirken. Der blev endda 4 skilling i drikkepenge til hans svend. Altså blev kirken færdig i sin nuværende skikkelse den 29. maj 1559, hvilket må være kirkens fødselsdag. Kirkeværgen køber herefter ind af hornfisk, lammekød og Rostocker øl til håndværkerne, men den fest er desværre ikke omtalt i regnskaberne.

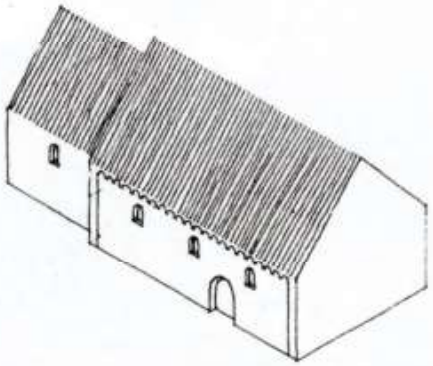
I år er det altså 450 år siden, at Helsingørs store sognekirke blev bygget færdig. Det fejres naturligvis i kirken med forskellige arrangementer. Der vil være festgudstjeneste, koncerter, udstilling i kirken der belyser den gennem tiderne og meget andet.

Sct. Olai Kirkes historie går dog meget længere tilbage i tiden. Kirken har navn efter sin værnehelgen, den norske konge Olav den Hellige, som faldt i slaget ved Stiklestad i året 1030. Navnet Olav Kirke og den latinske form Olai Kirke har vekslet gennem tiderne, men de sidste par hundrede år har man kun brugt den latinske form Olai. På billedet herover er Olav afbilledet på kirkens gamle segl fra 1616. Han er klædt som katolsk biskop med mitra og krumstav, i højre hånd holder

han rigsæblet. Olav står her, som alle de andre steder vi kan møde ham i kirken, med hedenskabets liggende drage med kronet hoved og lang snoet hale.

Kirkens historie tager sin begyndelse engang i 1200tallet. Ved at studere kirkens nordvæg, der er byens ældste murværk, får man et godt overblik over sognekirkens historie. Der er delte meninger om, hvor Helsingør by lå i den tidlige middelalder. Nogle hælder til den mening, at byen lå længere mod syd i nærheden af den hedengangne borg Flynderborg. Kirken kan da være bygget af norske fiskere, der har haft brug for et kapel ved det store årlige sildefi-

Den ældste romanske kirke, som den kan tænkes at have set ud omkring år 1200.

skeri i Øresund. Ved restaureringen i 2000-2001 ledte vi efter spor af en evt. tidligere kirke, men fandt intet på grund af de mange begravelser inde i rummet, hvor jorden har været vendt adskillige gange. Derimod fandt vi trædestenen til denne ældste kirkes kvindeindgang, som efter skik og brug var på nordsiden. 1200tals kirken var af størrelse som en anselig romansk landsbykirke (ca. 19,25 x 11,5 m.) med kor. Både længde, højde og spor af romanske vinduer ses endnu tydeligt på den omtalte nordside. I begyndelsen af 1400tallet blev kirken forlænget mod vest med en gotisk tilbygning (12,5 m. lang) og med et vesttårn, godt 15 m. højt med kamtakker. Samtidig erstattede man de gamle romanske vinduer med gotikkens større og spidsere. Ca. 1450-1475 opførtes Trefoldighedskapellet af Johan Oxe (død ca. 1490), han var lensmand på fæstningen Krogen. Han byggede ligeledes den endnu eksisterende gård på Stengade 66. I året 1472 udstedte Christian I et beskærmelsesbrev for kapellet, der må opfattes som et familiegravkapel. Op i tiden blev det dog en byrde for Oxernes efterkommere. 1575 var noget af taget blæst af, og reparationen kostede 60 mark, kun modstræbende og efter flere års tøven indvilligede arvingerne i at rykke ud med pengene. Kirken har antagelig kort tid efter overtaget kapellet til kirkeligt brug. Kort tid efter bygningen af kapellet må man være gået i gang med at udvide den alt for lille kirke. Helsingørs befolkning voksede i disse år stærkt, efter at Erik af Pommeren havde indført Øresundstolden, og Helsingør blev landets største by efter København.

Man begyndte med at bygge et stort nyt kor i stedet for det gamle, den egentlige kirke kunne stadig bruges. Det omfattede de nuværende tre østfag af kirken i samme højde som nu og med tagrytter. Koret lukkedes med en midlertidig vestmur, så det kunne anvendes, mens ombygningen skred frem. Unægtelig må kirken have set mærkelig ud med det kæmpestore kor, det dværgagtige skib, som stadig benyttedes og det stumpede tårn. I samme byggeperiode blev sakristibygningen opført, og i pinseugen 1521 kunne Roskilde-bispen Lave Urne indvie det nye kor, der blev stillet under himmelsk beskyttelse, ikke blot af kirkens gamle vær-

Trædestenen fra 1200tallets kirke

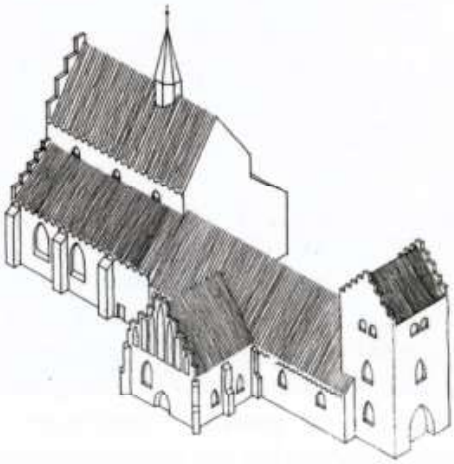

nehelgen, St. Olav konge og martyr, men også af apostlen Andreas og Vincent Martyr. Ifølge indvielsesbrevet, der har form som et afladsbrev, fik de bodfærdige besøgende 40 dages aflad, hvis de - foruden at angre deres synder - hørte messe og læste bønner i kirken, skænkede denne prydelser og andet, fulgte efter hostien, når den belv bragt til de syge, gik omkring de dødes grave på kirkegården og bad for deres sjæles fred, fulgte de døde til graven, sagde tre Ave Maria'er, når klokken lød, og fulgte kirkens hellige relikvier, når de førtes i procession gennem byens gader. Gennem disse ord får man et godt indblik i senkatolicismens fromhed og maleriske ceremoniel.

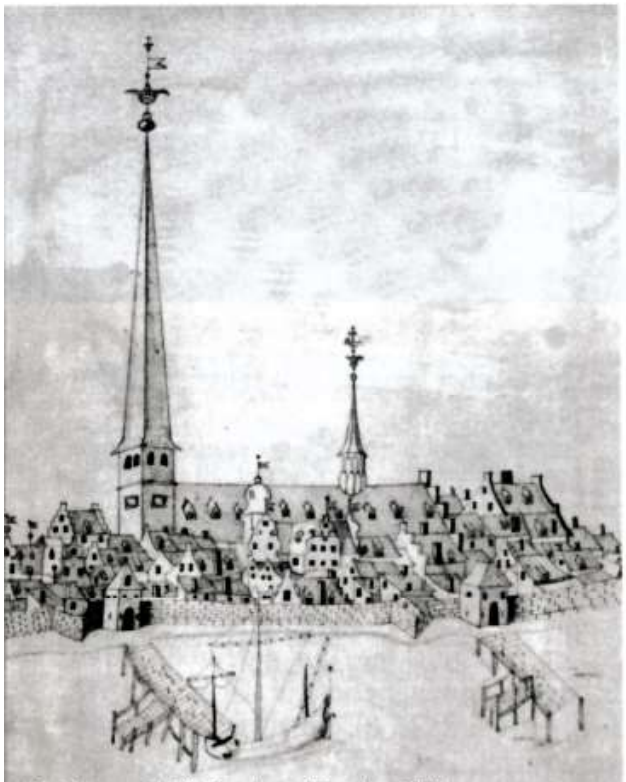
Som tidligere nævnt skal vi frem til året 1559, før kirken blev fuldendt i den størrelse, den har nu og med indbygning af de sidste hvælv af højskibet og en forhøjelse af tårnet med ca. 10 m. Det blev desuden forsynet med kamtakker. Da byggearbejdet var nået til vestgavlen, rev man det gamle skib ned. Kun dets nordmur blev bevaret, idet den lidt forhøjet indgik i den nordre sideskibsmur.

Fra senere tid stammer våbenhuset (1578-1579), og 1615 opsatte tømrermester Vitus Kragen et slankt, højt spir, "Helsingørs jomfru" kaldet. Man var vel aldrig rigtig glad for det lille kamtakkede tårn på den store bykirke. Allerede 1591 sendte man, efter borgmester Hans Nielsens befaling et specielt bud til Ystad, for der at tage mål af det derværende kirkespirs højde, tydelig nok med det formål, at selv få et der var endnu højere. Men først 1613 sluttede man kontrakt med Vitus Kragen i København om, at han skulle opsætte et spir, 75 alen (ca. 45 m.) højt, "eller længere hvis murværket kan bære det".

Spiret var kobberbelagt, himmelstræbende og højt, som man ønskede det, og det kostede 625 daler. Der lå 35 skippund kobberplader på det. Det var i sandhed elegant i linierne, højere og slankere end det nuværende. Det kunne ses viden om og tjente som sømærke for de mange skibe, der passerede. Man havde på fornemmelsen, at det næsten var for højt i forhold til tårnet og for dristigt konstrueret. Det endte da også med, at det styrtede ned under en voldsom nordvesten storm den 31. januar 1737 klokken 7 aften. Under samme storm væltede for øvrigt Århus Domkirkes høje spir. Helsingørs stolte jomfru faldt ned i retning mod sydøst og knuste det gamle våbenhus på kirkens sydside, så det blev "fast i grund nedskåret". Heldigvis

I kirkens store ombygningshistorie står årstallet 1521 fast, for da indviedes det nye store kor, som erstattede det gamle. Det nye kor omfattede de tre østfag af den nuværende kirke og var bygget som basilika, med højt hovedskib og lave sideskibe. På taget sad en tagrytter. Det har været lukket med en midlertidig vestmur, mens man byggede videre på den nye kirke. Den gamle enskibede kirke brugtes en tid lang endnu til kirketjenesten.

Helsingør o.1670. Tegning af Jacobus Willer Skt. Olai Kirke med Helsingørs Jomfru ses her bag bymuren og byens små huse.

for tårnvægteren havde han, af frygt for orkanen forladt sit høje stade i tide, så han kom intet til. Tårnet stod herefter kullet i mange år, på trods af adskillige forsøg på at skaffe penge til et nyt spir. Det lykkedes først 1898, da det nuværende spir blev opsat af arkitekten H. B. Storck.

Skt. Olai Kirke er bygget af røde mursten ("munkesten"). Den er en treskibet basilika, med højt midterparti, hvor ovenlyset kommer ind i kirken gennem vinduer i højskibsmuren, og med lave sideskibe med selvstændigt tag. Kirken har intet tværskib, ej heller en speciel korbygning. Grundplanen er rektangulær (49,5 x 21,25 m.). Alle gavlene har kamtakker og smukke blændinger. Nogle steder i murværket ses mønstermuring i rudeform af sortbrændte sten. Næsten overalt finder man i murene bomhuller (til stillads).

Flere steder ses gravkældervinduer med sandstenskarme og smedejernsgitterværk. Spir, højskibstag og tagrytter er beklædt med kobber, på sydlige sideskib og våbenhus ligger sortglasserede, på nordre sideskib og udbygninger røde tagsten. Uden om kirken ligger kirkepladsen, som er den gamle kirkegård. Her ligger Helsingørs borgere begravede lige fra den ældste kirkes tid, til kirkegården var ganske overfyldt omkring år 1800, for sluttelig helt at ophøre med nye begravelser i 1827. Efter den tid er alle helsingoranere kommet ud på den gamle pestkirkegård på Sletten også kaldet de fattiges kirkegård. Den er i dag byens eneste og bruges af samtlige kirker i Helsingør. I tidligere tider brugte man også kirkegulvet, hvor byens spidser og honoratiores hviler.

Ud til pladsen støder bagbygningerne fra småhusene i Stengade, Sct. Annagade og Sophie Brahesgade. Det hele danner en hyggelig købstadsidyl. Nord for kirken, der ikke ligger helt solret men nordøstsydvest, går den i 1850 anlagte Sct. Olaigade, med smukke, fredede borgerhuse. Kontrastvirkningen mellem de lave huse, hvoraf et par i Sct. Annagade dog er revet ned, og den høje kirke er ganske storslået.

Kirkens embedsfolk og deres boliger

Her langs kirkegårdens rand havde kirken tidligere sine embedsboliger. Klokkerboligen var det hus, der stadig ligger på adressen Sophie Brahesgade 11, og dele af huset går antagelig tilbage til den bolig, kirken byggede til klokker Peder Nielsen i 1588. Det var for øvrigt her, den gamle latinskole lå i katolsk tid. Kirken solgte ejendommen til skolevæsnet i 1820.

Det beskedne hus, Sct. Annagade 6, var i ældre tid organist bolig. Det er bygget af kirken i 1595. Blandt de mange organister der havde deres hjem her, var Hans Jensen Buxtehude. Han var organist ved Skt. Olai fra ca. 1642 til 1672, og her er hans søn, den verdenskendte komponist Didrik Buxtehude (1637-1707) vokset op. Her i kirken har Didrik Buxtehude måske lært at spille. Hans livsgerning faldt uden for Danmark, men her i Helsingør har han lagt grunden til

sit mesterskab, sikkert undervist af faderen. 1660-1668 blev han organist ved Sct. Mariæ kirke i Helsingør.

Sognepræsten boede fra før 1700 i en smuk præstegård, der lå, hvor Sct. Annagade 19 ligger i dag. Senere fik bygningen en lidt trist skæbne, den gik under navnet "Torske-hotellet", den blev beklageligvis nedrevet, og i dag har "Hotel København" til huse på adressen. Efter at kirken solgte præstegården i 1820, boede sognepræsterne til leje flere steder i byen. I 1857 lå præstegården i Kongensgade 23, hvor ejendommen "Borgen" ligger i dag. Præstegården blev solgt til nedrivning i 1908, hvorefter kirken købte Herluf Trollesvej 2, som da var præstegård til 1957.

Kapellanerne boede i det vi i dag kalder Sct. Olaigade 51 og 53. Ind imellem var det tillige bolig for præsteenkerne. Sct. Olaigade var endnu ikke anlagt på denne strækning, og deres adresse var "På kirkegården", som var deres eneste adgangsvej til huset. Her boede den kendte salmedigter Hans Christensen Sthen.

Ud over disse mere kendte kirkens embedsmænd var der "tårnvægteren", der hver nat havde sin gang oppe i kirketårnet. Han var ikke ansat af kirken, men tilhørte byens vægterkorps. Denne bestilling havde eksisteret siden middelalderen, og det var ganske almindeligt i de byer, der havde mulighed der for, at have en mand siddende oppe i det høje kirketårn, og våge over byens sikkerhed. Man havde jo ikke de store muligheder at stille op mod de frygtede ildebrande. Pumper og andet brandmateriel var ikke stort bevendt til slukning af en brand. Det bedste middel var "nedbrydningskorpset", der rev naboens hus ned så ilden ikke bredte sig.

Bent Tårnvægter der døde 80 år gammel i 1696, er den første tårnvægter, jeg har fundet. Stillingen eksisterede, til Ole Petersen gik på pension i 1898. Det var også året hvor kirken fik sit spir, og tiden var vel løbet fra ordningen. Lønnen var den samme som til de øvrige gadevægtere, men der udover fik tårnvægteren hvert sjette år en skindpels til

værn mod den bidende kulde. Instruksen for tårnvægteren Daniel Bergreen, der blev ansat 1. juli 1795, fortæller lidt om hans job. Hver aften skulle han møde i tårnet, om sommeren

til kl. 4 og om vinteren til 7 om morgenen. Hvert kvarter skulle han råbe ned, hvad klokken var (det på trods af, at kirkeurets time og kvarterslag kunne høres ud over hele byen), ligeså skulle han synge vægterversene til alle 4 sider og råbe hvad retning vinden var. Opstod der skorstensbrand i byen, skulle han slå 2 slag på den store klokke og hænge en rød lampe ud i den retning, ilden var opstået. Ved ildløs på landet slås 3 slag og ved brand i et hus 4 slag. Hvis ilden tiltager eller en ny brand opstår, skal der kimes med klokkerne. Længere eller kortere mellem slagene eftersom ilden tiltager eller aftager.

Interiør

Den gotiske kirkes indre er og har altid været hvidkalket. Over prædikestolen findes kirkens enlige kalkmaleri. Her får de fleste besøgende tanker om, at hele loftet har været fyldt med malerier, som der er med vores nabokirke, hvilket dog ikke er tilfældet her. Her oppe under hvælvingerne og maleriet, der blev malet o. 1560 af Henrik Maler sad kirkens orgel fra samme år, til det i 1725 flyttedes ned i kirkens vestende, hvor det siden er skiftet ud med andre og større orgler.

Kirkens ældste inventar hentede borgerne med Kong Frederik II's tilladelse 1559 i Esrum Klosterkirke. Der iblandt var altertavlen, der blev sat på hovedalteret. Den stod her til 1664, da den blev erstattet med den nuværende. Esrumtavlen var skænket 1496 til Esrum Klosterkirke af klosterets abbed Peder Andersen. Midterskabet forestiller korsfæstelsen. I forgrunden under korset knæler den fromme abbed Peder. En gang efter reformationen fandt man ham for katolsk af udseende, og forsøgte at gøre ham til en god lutheraner, ved at give ham en luthersk præstekrave om halsen samt lokker over den kronragede isse og over- og fipskæg, lavet af kit og træ. Midt i 1600tallet fandt man tiden inde til en ny altertavle lavet af Lorenz

Abbed Peder Andersen af Esrum

På billedet ser man pulpiturerne. Det sidste forsvandt i år 1900

Jørgensen i Holbæk. Dermed fik kirken Danmarks største altertavle, og Esrumtavlen kom til Holme-Olstrup for i 1897 at ende på nationalmuseet.

Imellem pillerne sad tidligere de såkaldte fuglebure eller pulpiturer, hvortil byens bedre stillede borgere havde adgang. Nabokirken Sct. Mariæ har stadig to sådanne hængende over menighedens hoveder. Mellem Olai Kirkes prædikestol og korgitter sad det Islandske Kompagnis pulpitur, som menigheden havde ladet opsætte i 1706 til tak for den vedholdende gavmildhed, kompagniet havde vist kirken. På forstykket af pulpituret var det islandske våben, den forgyldte kronede stokfisk, samt fremstilling af et skib og af dyderne "Håbet" med anker og en fugl og "Tålmodigheden" med kors og bog. Det var dette kompagni der betalte for flytningen af orglet i 1725. Dette kompagni der bestod fra 1602 til 1786 handlede på Island, Færøerne og Finmarken i Norge. Det var i årenes løb særdeles gavmild over for kirken, fordi den ofte opsøgtes af dets betjente, når skibene lå til ankers på Helsingør Red og biede på gunstig vind. Samtidig kan det måske have spillet en rolle, at kirkens værnehelgen var den norske konge Hellig Olav, som også var Færøernes skytshelgen. Vigtigst er det nok, at kompagniet oprindeligt var grundlagt af købmænd fra København, Helsingør og Malmø. Allerede 1603-1604 satte Skt. Olai Kirke 110 daler af sin kapital i foretagendet som lån. Billedtavlen over kirkens store brudedør med Hellig Olav i stående hel figur er et eksempel på en gave fra dette kompagni.

Snedkermester Claus Brahmeyer

Kirken havde ligefrem en islandsk gavebog, hvor gaverne blev noteret ned. Pulpiturerne var som bænkene på gulvet lejet ud til menigheden. Denne omkostning ved at deltage i gudstjenesten blev først afskaffet i 1915. Da var prisen for en af de bedre pladser over for prædikestolen 2,66 kr. pr. halvår.

Så længe levede pulpiturerne ikke, de sidste forsvandt i år 1900, men da var de for længst ændret fra farvestrålende, lukkede loger, med ruder og gardiner til åbne balustrader for almindelige mennesker. Til folk der ikke havde eget stolestade, var der klapstole og lange bænke i midtergangen og langs siderne. Korgitteret der skiller koret fra kirkerummet står i mørkt egetræ, det er opsat i 1652-1653 af byens borgere. Det var de to snedkermestre Jens Mortensen og Claus Brahmeyer, der lagde navn til. På panelværket i søndre sideskib findes et portræt af den sidst nævnte, han er dog ikke som de øvrige engle udstyret med vinger.

Det er et pragtfuldt barokarbejde med fornemme udskårne søjler. Ud mod midterskibet ses rigsvåbnet og Frederik III's og Sophie Amalies monogrammer, i søndre sideskib ses Helsingørs byvåben og i det nordre kirkens værnehelgen Olav. Indsat er 76 messingsøjler med navne på mange af byens velhavende borgere med deres bomærker og våbenskjolde.

Dåbskapellet nederst i søndre sideskib står i bruskbarok med hvidt og guld i rigelige mængder. Det er skænket af borgmester Niels Hansen og hustru i 1655-1656. I panelværket er 20 messingsøjler, der er givet af rige borgeres børn, disses navne er indgraveret på søjlerne.

Det store ligkompagni og færgelauget betalte 1756 for hvidmalingen og forgyldningen. Joachim Skovgaard malede Jesus og apostlene i 1898-1899 inde i dåbskapellet. Den store malmfont er skænket af borgmester Frans Lauritsen Skriver og hans hustru Bente Poulsdatter i 1579, det var det år, han blev borgmester i Helsingør. For at gøre byens borgere opmærksom på den værdifulde gave, lod han nederst skrive "Vægten er 1200 pund".

Overalt mellem kirkevinduerne ses store portrætter af kirkens præster fra 1600-1700

årene. Store epitafier fortæller historie om svunden storhed. Her hænger også en fane fra Borgervæbningen. Den var med sammen med byens bevæbnede borgere på Kronborg, da Englænderne i 1801 sejlede forbi til "slaget på Reden". I samme sideskib, oppe i koret hænger under hvælvingen englændernes hilsen i form af en rund jernkugle på adskillige kilo, der i nævnte batalje gik gennem taget og senere er hængt op i en kæde.

Den 1. januar 1961 blev Skt. Olai domkirke i det nyoprettede Helsingør stift. I årene 2000-2001 gennemgik kirken en omfattende og dybdegående renovering. Samtidig benyttede man lejligheden til at ændre navnet fra Sct. til det mere korrekte Skt. Olai Kirke, hvilket har givet den pudsighed, at det hedder Sct. Olaigade, mens kirken staves med Skt. Alt inventar blev fjernet, og gulvet brækket op, hvilket gav et kik ned til mange af Helsingørs bedrestillede borgere, der har hvilet her i mere end to hundrede år. I de 19 gravkældre ligger købmænd, borgmestre og skibsklarerer fra den tid, hvor alle skibe der sejlede forbi Kronborg, måtte stryge topsejlet og betale Øresundstold. Undersøgelserne gav overraskende resultater ved at vise, at lig og tekstiler kan opbevares i århundreder, blot de ligger tørt. I dag fremtræder kirken som særdeles velholdt og nykalket. De gamle gravsten der gemte sig under gulvet, er kommet frem i lyset og pryder kirkerummet. Gamle Skt. Olai Kirke fremstår i dag i størst mulig pragt og er klar til at fejre sit 450 års jubilæum i pinsen 2009.

På kirkens hjemmeside
www.helsingordomkirke.dk kan man bla. komme på en virtuel rundtur i kirken.

Den Økologiske Landsby i Torup lørdag d. 23. maj 2009 kl. 13

Den Økologiske Landsby ligger ved Torup
mellem Melby og Hundested.
Vi mødes kl. 13 ved parkeringspladsen.
Her bliver vi vist rundt af Leif Hierwagen, en af pionererne bag landsbyen. Rundvisningen tager ca. 2 timer.
Herefter er der kaffe og kage (begge dele selvfølgelig økologisk og kaffen er fra eget risteri). Pris 100 kr.

I dag er der omkring 50 huse og ca. 140 beboere i den økologiske landsby. Husene er meget forskellige, men er alle nord/syd orienterede og med solfangere. Derudover kan de være bygget i ler, halm og træ eller af genbrugsmaterialer.

Tilmelding senest onsdag d. 20. maj til Torben Bill-Jessen
e-mail: tb-j@stofanet.dk eller tlf. 49 21 86 89

Foto: Niels Riis Ebbesen